

Ny gjødselbrukforskrift

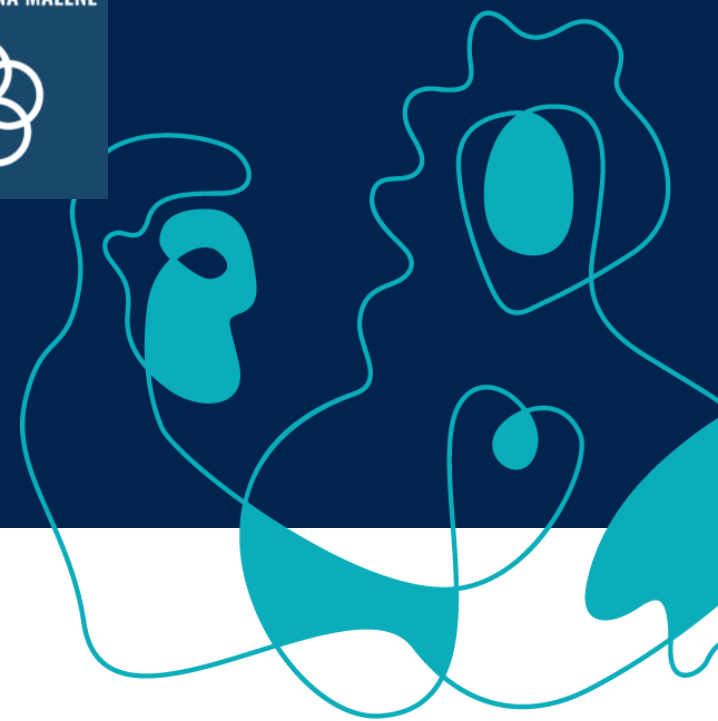

Otto Galleberg
Seksjonssjef landbruksavdelingen

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Formål: Legge til rette for bærekraftig og trygg utnyttelse av gjødsel som en ressurs

Virkeområde: Lagring og bruk av organiske gjødselvarer og bruk av uorganiske gjødselvarer

Viktig ressurs – men med tosidig natur

- Husdyrgjødsel og annen gjødsel er viktige ressurser
- Men det må spres til rett tid og med rett mengde
- Nødvendig med innstramminger
 - Bedre ressursutnyttelse
 - Bedre miljøbeskyttelse
 - Overholde forpliktelser (vanndirektivet, klimamål, Gøteborgprotokollen mv.)

De viktigste endringene

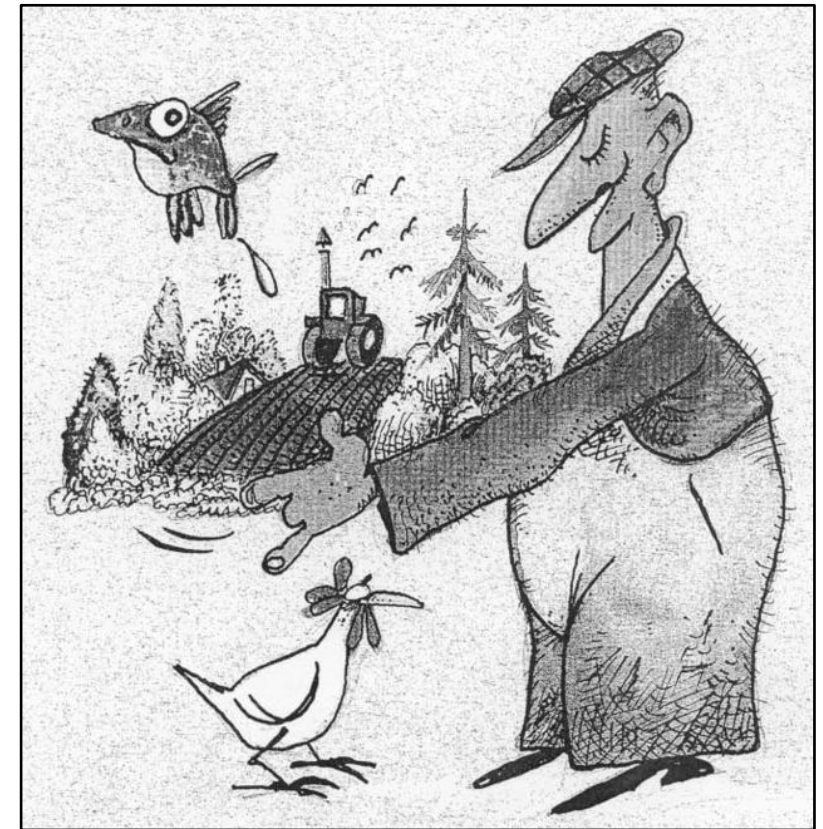
- Tidligere spredefrist om høsten
- Regler om bruk av gjødsel vil i større grad gjelde på tvers av gjødselslag
- Overgang fra minstekrav til spreieareal til grense for fosformengde.
- Sluser inn bestemmelser om gjødslingsplan, og krav om journal
- Justert myndighetsfordeling

Når kan du spre gjødsel? I vekstsesongen!

Spredetidspunkt for organiske gjødselvarer

- Ikke på snødekt eller frossen mark
- 1. mars til 1. september
- Ved etablering av høstvekster utvides spredefristen til 15. september
- Arealet skal høstes, eller det skal etableres plantevekst etter siste spredning
Beiting regnes som høsting

Illustrasjon: Thore Hansen

Krav til gjødsellager

Plassering: Gjødsellager skal ikke plasseres på flomutsatte områder, eller slik at det er fare for forurensning av vassdrag

Lagerkapasitet: Gjødsellageret skal ha plass til gjødsel fra minimum 8 måneders produksjon, frem til spredning/annen omsetning

Utforming: Gjødsellageret skal utformes slik at det ikke er fare for utlekking, og med ingen/begrenset utslipp til luft, samt nødvendig ventilering av farlige gasser

Hvor mye gjødsel kan du spre?

Maksgrenser for spredning av fosfor per dekar

Frem til 01. januar 2027	3,5 kg P/daa
01. januar 2027-31. desember 2029	2,8 kg P/daa
01. januar 2030-31. desember 2032	2,5 kg P/daa
01. januar 2033 -	2,3 kg P/daa
Innmarksbeite godkjent som spredeareal	2,0 kg P/daa

Hvor mye gjødsel kan du spre? (Alternativer)

Fosforregnskap for gården/balansegjødsling

Aktuelt dersom avlingene er så høye at du kan tilføre mer fosfor enn det grensene i tabellen gir rom for, uten at fosfortallet i jorda øker.

Det er maks tillatt å spre 3,5 kg P/daa/år

Gjødsling av fosforkrevende vekster (potet og grønnsaker)

Mengden gjødsel må tilpasses vekstenes behov, og ta hensyn til jordas fosforstatus. Jordprøvene kan ikke være eldre enn 4 år.

Arealet må gjødsles og drives slik at risikoen for avrenning reduseres.

Hvordan praktisere 3,5 kg P/daa?

->Kg P/dyr og år

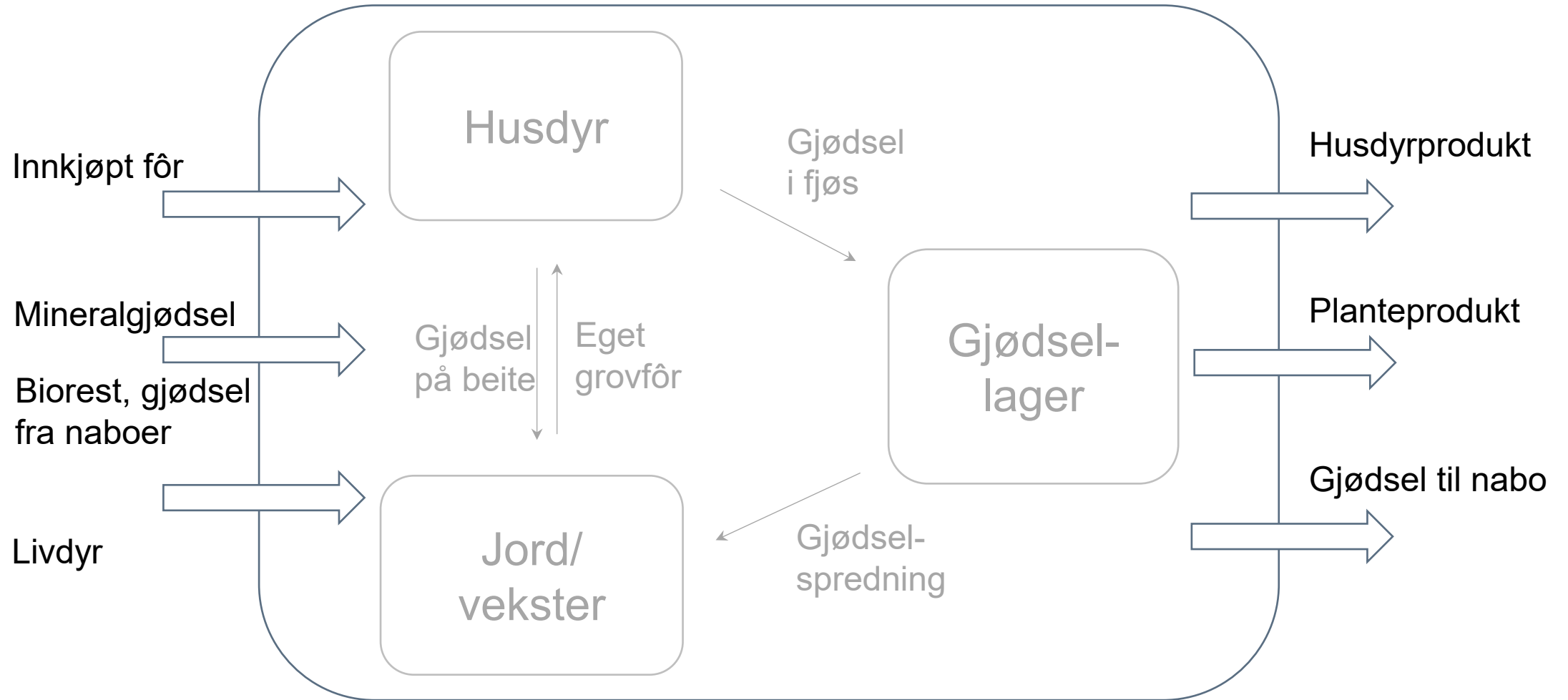
	Normtall hittil	Ajour kunnskap
Melkeku	14	15
Ammeku	9	8
Ungdyr	4,7	5
Sau	2	2
Avlspurker	4,7	8,1
Slaktegris	0,7	0,37
100 verpehøns	14	12
1000 slaktekylling	8	10

Valgmulighet - balansegjødsling

- Følge fosforgrensen, eller
- Rette seg etter krav om fosforbalanse
 - Fosforstrømmer inn til gårdsdriften må ikke være større enn fosforstrømmer ut (forhold 1:1 eller bedre)
 - Gjelde for 3-årsperiode av gangen
 - Meldeplikt

Hvordan lykkes og hvordan dokumentere fosforstrømmene?

Noen aktuelle tilpasninger for berørte foretak

- Overgang til lavfosfat-gjødsel
- Balansegjødsling – må få mest mulig ut av husdyrgjødsel og grovfôrarealene
- FKRA ser på fosforfattig kraftfôr
- Skaffe større arealgrunnlag – nydyrking, gjenoppta areal ute av drift, utmarksbeite
- Omfordeling til ledig arealer hos naboer e.l.
- Storskalaløsninger for omfordeling over fylkesgrenser
- Justere dyretall

Spredeareal på beite og grense på 2 kg P/daa

- Spredning også av mineralgjødning blir avgrenset til at arealet må inneha godkjenning, noe som berører nokså store areal.
- Innmarksbeiter som hittil er tilført mineralgjødning kan i en overgangsperiode ut 2027 tilføres mineralgjødning uten at arealet er godkjent.
- Uggjødsling innmarksbeiter huser viktige naturverdier nettopp fordi de er uggjødsling. Derfor legger vi vekt på å skjerme mot gjødsling i slike tilfeller.

Gjødslingsplan

Fra 2026 skal det være gjødslingsplan dersom:

- Du disponerer og gjødsler mer enn 25 daa/år
- Du dyrker poteter eller grønnsaker som krever mye fosfor på mer enn 5 dekar.

Planen skal være klar før vekstsesongen starter.

Gjødslingsjournal (nytt krav)

Fra og med 2026 skal alle som bruker gjødsel føre gjødseljournal.

Gjødseljournalen skal vise:

- Hvor og når det er gjødsla
- Hvilken type og mengde gjødsel som er brukt
- Hvor mye fosfor og nitrogen som er tilført hvert areal
- Hvor mye total-nitrogen og total-fosfor som er tilført.

Journalen skal kunne legges frem for kontroll senest 1. november det året gjødslinga er gjennomført.

Ymse

Krav til

- Dyrehold utomhus (§ 6)
- Bakkelagring av faste gjødselslag (§ 8),
- Rundballer og annen midlertidig lagring av fôr (§ 9)
- Planterester fra grønnsaksavlinger og veksthus (§ 10 og § 11)
(som får tidsavgrensning og ikke får plasseres nær vann, flomutsatte areal)

Krav til oppsamling av silopressaft (§ 9) og næringsholdig væskeoverskudd fra husdyrrom og veksthus (§ 10)

Noen justeringer og oppmykninger ifht. høringsforslaget

- Overgangstid før strammere fosforgrenser (§ 20)
- Justeringer og overgangstid for spredefrister (§ 15)
- Ikke krav om dekke på lager for svinegjødsel nå, skal utredes nærmere og innføres så snart som mulig (§ 7)
- Fjorfegjødsel kan lagres på bakken uten krav om å skjerme mot nedbør (§ 8)
- Tørre gjødselvarer mottatt utenfra kan lagres på bruksstedet utenom vekstsesongen (§ 8)
- Jordprøver i hovedsak < 8 år, og ikke krav om uavhengig konsulent

Jordprøver

- Differensiering i krav til maks alder: < 2 år (avløpsslam § 22), < 4 år (balanse gjødsling § 20 og grønnsaker § 21), ellers < 8 år (§ 26)
- § 29 med selve kravet til jordprøver
- Jordprøver skal være representative mhp. Jordvariasjon, størrelse, form på arealet
- Analyseresultat for P-AL-verdi, pH, jordart, moldinnhold
- Resultater skal innleveres til offentlig register fra tidspunkt Landbruksdirektoratet bestemmer
- Hjemmelsgrunnlag for å innhente opplysninger er i forurensningsloven.
- Landbruksdirektoratet vil få ansvar for forvaltning, behandling og sikring av data

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033-->
Krav til spredetidspunkt	Omtrent samme krav som tidligere, se veiledning		Kravene i ny forskrift gjelder. Se veiledning for hva som gjelder ditt område.						
Innmarksbeite som spredeareal for husdyrgjødsel	Søknadspliktig. Godkjenninger gitt før 1.feb. 2025 gjelder fortsatt.								
Innmarksbeite som spredeareal for mineralgjødsel	Tillatt så lenge du har gjødslingsplan fra 2022 eller 2023 som viser at det ble brukt mineralgjødsel før 1. feb. 2025			Søknadspliktig					
Gjødslingsplan	Som før	Kravene i ny forskrift gjelder.							
Gjødslingsjournal, inkl. oversikt over mottatt gjødsel > 75 kg P	Ikke krav	Kravene i ny forskrift gjelder.							
Innrapportering av opplysninger om bortskaffelse av gjødsel >75 kg P	Kravet gjelder fra det tidspunkt Landbruksdirektoratet bestemmer								
Jordprøver	Jordprøver tatt før 2025 er godkjent såfremt de er kartfestet og gir informasjon om jordart, pH, P-AL og moldinnhold.					Jordprøver skal tilfredsstillere krav i ny forskrift			
Innrapportering av analyseresultat fra jordprøver	Kravet gjelder fra det tidspunkt Landbruksdirektoratet bestemmer								
Bruk av gjødselvarer med avløpsslam						Ikke tillatt hvis P-AL >=14. Siste jordprøve maks 2 år gammel. Det kan maks tilføres 25 kg P/daa over en tiårsperiode.			

Forvaltning og oppfølging

- Mangelfull oppfølging av dagens regelverk
 - For vellykket gjennomføring utarbeider Landbruksdirektoratet forvaltningsverktøy, med hensikt på å:
 - Holde felles oversikt over spredeareal
 - Ivareta rapporteringsplikter
- Kommunen vil fortsatt være tilsynsmyndighet
- Myndighet til å stille strengere/mer lempelige krav løftes til Statsforvalteren
- Mer info på Landbruksdirektoratets hjemmeside

Forvaltningsstøtte
for oppfølging av
spredearealkravet
for husdyrgjødsel

Nytte og kostnad med ulike
alternativer

Rapport nr. 18/2024
15.3.2024

Fosformengde og spredeareal - hjelpeverktøy

Rapport for forvaltningen:

- Beregnet mengde produsert fosfor i husdyrholdet ifht disponert areal
- Henter data fra eStil-PT og Leveransedatabasen
- Godkjent innmarksbeiteareal ikke med
- Må justeres for beitetid i utmark
- Høyere/lavere avdrått enn 7-9,5 tonn pr melkeku
- Tyngre slaktegris enn 130 kg
- Purkering
- mm

Org. nummer	Navn	Driftssenter	Kommune	Kg P fra egen husdyrgjødning	Disp. areal fulldyrka + overflatedyrka (daa)	Tillatt spredt på egne arealer 2025-2026 (kg P)	Må bortskaffes/Kan mottas 2025-2026 (kg P)	Spreddeareal som mangler/Spreddeareal man har ekstra 2025-2026 (daa)
815212142	MARTIN ÅNDERÅ	3118-893/1/0	INDRE ØSTFOLD	177	238	833	-656	-187
822926592	FLADMARK CATHRINE WESTBYE	3118-76/1/0	INDRE ØSTFOLD	37	66	231	-194	-56
831678062	BJØRKVIKA SPORTHORSES DA	3118-187/12/0	INDRE ØSTFOLD	153	91	319	-166	-47
831695412	OLE EINAR GJØNNES	3118-841/1/0	INDRE ØSTFOLD	308	1 050	3 675	-3 367	-962
835620042	LUNDE GÅRD V/PETER WIELAND	3118-255/2/0	INDRE ØSTFOLD	38	95	333	-295	-84
869619922	TORALF DEILHAUG	3118-87/1/0	INDRE ØSTFOLD	900	197	690	211	60
869728462	REINFJORD BJARNE	3118-226/2/0	INDRE ØSTFOLD	2 685	1 294	4 529	-1 844	-527
870154062	GARSEG ARILD	3118-128/4/0	INDRE ØSTFOLD	15	75	263	-248	-71
870430612	UVAAG IVAR JOHANNES	3118-257/1/0	INDRE ØSTFOLD	960	500	1 750	-790	-226
879544122	OLE ARNE FRØSHAUG	3118-21/1/0	INDRE ØSTFOLD	548	149	522	26	7
892240442	HANS JOAKIM DINGTORP HYSESTAD	3118-220/2/0	INDRE ØSTFOLD	1 207	681	2 384	-1 177	-336
893916482	JANNE S. NORDHAGEN	3118-817/3/0	INDRE ØSTFOLD	30	36	126	-96	-27
895839132	JERUD LANDBRUK INGEBORG VIK	3118-199/1/0	INDRE ØSTFOLD	36	272	952	-916	-262
895925152	LIV FREDRIKSEN	3118-825/3/0	INDRE ØSTFOLD	6	0	0	6	2
896878042	SIGRID GRIMNES	3118-824/1/0	INDRE ØSTFOLD	30	127	445	-415	-118
896958062	ANN MARLEN HAGEN	3118-304/20/0	INDRE ØSTFOLD	91	96	336	-245	-70
898887642	ERLEND SKÅRER	3118-283/1/0	INDRE ØSTFOLD	840	605	2 118	-1 278	-365
912615332	ATLE GARSEG	3118-64/3/0	INDRE ØSTFOLD	1 075	484	1 694	-619	-177
912974197	RAAKEN GÅRD MICHELE AGNES DESIREE STUURMAN	3118-885/4/0	INDRE ØSTFOLD	68	62	217	-150	-43
913353897	GUTU GÅRD V/OLE-ANDERS BODAL	3118-201/1/0	INDRE ØSTFOLD	1	338	1 183	-1 182	-338
913383702	ELLEN FRISENFELDT SCHMEDLING	3118-118/1/0	INDRE ØSTFOLD	36	35	123	-87	-25
913557905	HOLST BONDEGÅRD	3118-888/3/0	INDRE ØSTFOLD	45	41	144	-99	-28
913846435	NYLENDEN GÅRD HAUG	3118-35/7/0	INDRE ØSTFOLD	84	59	207	-123	-35
915036570	ANDREAS LYNGSTAD	3118-506/1/0	INDRE ØSTFOLD	54	108	378	-324	-92

Dispensasjonssaker - eksempler

Eksempelsak 1

«Foretaket hadde til hensikt å spre i tråd med § 15 i forskriften, men ble forhindret fra dette da vannkilden for nødvendig uttynning og omrøring, gikk tom.

Isolert sett ville vi ansett dette som et særlig tilfelle, men fordi dette er 5. året på rad med søknad fra ditt foretak om utsatt frist, regnes det ikke lenger som et særlig tilfelle og det er derfor på tide med en permanent og forskriftsmessig god løsning...»

Vedtak

Foretaket fikk ikke dispensasjon fra forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv. § 15 punkt 1 for å spre storfé-gjødsel på eng uten nedmolding etter 1. september.

Eksempelsak 2

Foretaket, som har eng og vinterfôra sau, rakk ikke å spre ferdig innen fristen, fordi tørrgjødselfogna ble ødelagt. Dette ble ansett som et særlig tilfelle, og vi innvilget derfor dispensasjonssøknaden, på vilkår.

Vedtak:

Foretaket fikk dispensasjon fra § 15 punkt 1 for å spre talle på de aktuelle eiendommene, på følgende vilkår:

Tallen skal spres innen 1. oktober 2025

Tallen skal ikke spres på areal i EK 3 og 4, der det er risiko for avrenning, eller nærmere erosjonsutsatte dråg enn 20 meter

Eksempelsak 3

Foretaket driver med konvensjonell melkeproduksjon og planteproduksjon. Det ble søkt om å overskride grensa på 3,5 kg fosfor/dekar for tre skifter. Det viste seg at det ikke var nødvendig å søke om dispensasjon fordi gjødslingsplanen viste at snittet for alt areal var på 2,5 kg fosfor/dekar.

Foretaket fikk et veiledende svar, men det ble ikke fattet vedtak i denne saken.

Følg [Viken-bonden på Facebook](#) for å få aktuell informasjon om jordbruk og skogbruk fra Statsforvalteren.

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Facebook [sfos.no](#)

Nettside [statsforvalteren.no/os](#)

